

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

בעניין: יורם שדה

ע"י ב"כ

עו"ד גדי בר - און

נגד

תובע

1. שמעון לב

2. מיכל יקל לב

3. יצחק כהן

ע"י ב"כ

עו"ד יצחק בוכבינדר

נתבעים

פסק דין

תביעה בעילה של הפרת חוק איסור לשון הרע תשכ"ה - 1965 (להלן: "החוק" או "חוק איסור לשון הרע").

העובדות בתמצית:

1. התובע הינו בנו של מפקד הפלמ"ח האלוף יצחק שדה ז"ל (להלן: "אלוף שדה") ומתגורר ברחוב זכרון קדושים 3 יפו תל אביב (להלן: "הבית"), מקום בו התגורר האלוף שדה בשלוש שנותיו האחרונות, היינו משנת 1949 ועד ליום מותו בשנת 1952.

2. הבית היה בית נטוש בו התיישב אלוף שדה, הוא ממוקם על מצוק הכורכר המשתפל לשפת הים ואליו צמודה גינה המשתרעת עד שפת המצוק (להלן: "הגינה"). שטח החלקה כולה (הבית והגינה) (להלן: "החלקה") כדונם אחד, היא ממוקמת בין רחוב זכרון קדושים מדרום לבין רחוב יטבת מצפון, על פני חלקות 38 (להלן: "חלקה 38") וחלק מחלקות 2, 39 ו-40 בגוש 7115.

3. הנתבעים הינם שכניו של התובע.

4. בגדר מאבקם של תושבי השכונה, בכללם התובע והנתבעים, לשמירת הסביבה החופית, הגנת המשאבים הטבעיים ושימורם לטובת הציבור כולו, שלחו הנתבעים מספר מכתבים למספר

1801

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

רשויות שלטוניות, כפי שיפורט להלן, בהם הם מוחים על כך שהתובע השתלט על שטח המוגדר בחוק כחוף ים, גידר וחסם אותו באופן שאינו מאפשר לציבור מעבר חופשי בו.

להלן קטעי המכתבים נשוא התביעה ויובהר כבר כעת כי לחלק מהמכתבים, שאליהם מתייחס כתב התביעה ותצהיר עדותו הראשית של התובע, אין התייחסות בסיכומיו ועל כן יש לקבוע כי טענת לשון הרע לגביהם - נזנחה.

א. מכתבם של הנתבעים מיום 22.7.01 הממוען למנהל מחוז תל אביב במנהל מקרקעי ישראל, יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, יו"ר ועדת הביקורות בעיריית תל אביב, מנכ"ל העירייה ואגודת אדם טבע ודין (נספח ט"ז לתצהיר התובע):

"...במהלך שנות השישים והשבעים לערך ובמשך כשלושים שנה לאחר מותו של יצחק שדה שטח הגן הנדון היה שטח פתוח ולא היה בו כל זכר לגן. עובדות אלה עומדות בסתירה לטענות יורם שדה לפיהן כל השטח נמסר לאביו יצחק שדה אשר הקים בו את הגן במו ידיו."

(הדגשה במקור ש.א.)

ב. מכתבו של נתבע 1, מר שמעון לב (להלן: "לב") (ללא תאריך) למנהל מחוז תל אביב במנהל מקרקעי ישראל (נספח ט"ח לתצהיר התובע):

"... כמו כן הם (משפחת שדה, ש.א.) הם מגדלים שיחים עבותים וחוסמים את הנוף לים לשכנים במיוחד לדיירי זכרון קדושים 6 ו-8 בטענה שזהו היה הגן של יצחק שדה אף שיש לשכנים תמונות ועדויות שהמצב בעבר לא היה כך. קשה להשתחרר מהרושם החזק שנתמך על ידי הרבה סימנים בשטח, שירם שדה וזיוה יריב מנצלים בצורה צינית את המורשת וזכרו של יצחק שדה על מנת להשתלט על השטח המדובר ובנוסף גורמים הרבה עגמת נפש שגובל בטרור לדיירי הרחוב בכך שהם מסתירים את הנוף לים..."

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

ג. מכתב לב מיום 7.5.01 (נספח י' לתצהיר התובע) הממוען לראש עיריית תל אביב, מבקר המדינה, מנהל מנהל מקרקעי ישראל, היועץ המשפטי של עיריית תל אביב, יו"ר הוועדה לתכנון ובנייה, שר התשתיות, מנהל מנהל התכנון במשרד הפנים, פרקליטות מחוז תל אביב, פרקליטות המדינה וכן העתקים לחברה להגנת הטבע, עמותת אדם טבע ודין התנועה לאיכות השלטון, עיתון גלובס ועיתון העיר:

"בימים אלה עומדת להיחתם עסקה בין מנהל מקרקעי ישראל לבין מר יורם שדה בענין חכירת השטח ממערב לביתו... בידוע לתושבי הסביבה ולחתום מטה שמדובר בפלישה גסה לשטח ציבורי שמעולם לא הועברו זכויות ליצחק וליורם שדה, אלא נעשה שימוש ציני בזכרו של יורם שדה על מנת לקבל זכויות בשטח על חשבון הציבור שלא כדין... גן הזכרון ליצחק שדה מעולם לא הוכרז וגם אם היה מוכרז ככזה היה אמור להינתן לגוף ציבורי ובוודאי לא לאדם פרטי שלמעשה פלש לשטח שלא כדין והינו בעל אינטרס פרטי נדלני להשבחת ערך ביתו... אני מרגיש נפגע מעצם השתלטות וגידור השטח בפועל מזה זמן רב."

ד. מכתב הנתבעים מיום 26.7.01 (נספח י"ז לתצהיר התובע) הממוען למנהל מחוז תל אביב במנהל מקרקעי ישראל, ראש עיריית תל אביב, סגן ראש העיר ויו"ר הוועדה לתכנון ובנייה, יו"ר וועדת הביקורת, חבר מועצת העיר מסיעת הירוקים, פרקליטת המדינה, פרקליט מחוז תל אביב, אגודת אדם טבע ודין, החברה להגנת הטבע ולשכת מבקר המדינה:

"תקופה ארוכה לאחר מותו של יצחק שדה הנאמדת בשלושים שנה בקירוב, השטח היה פתוח למעבר חופשי של הציבור. תושבי השכונה והסביבה היו נוהגים לבלות בשטח הנדון ולרדת לים בשביל גישה שהיה במקום..."

אלה הם קטעי המכתבים אליהם מתייחס התובע בסיכומיו, ועל כן תבחן השאלה האם יש באותם קטעים כדי להוות לשון הרע - ורק לגביהם. אמנם בסעיף 4 לסיכומים נטען כי קטעים אלה מהווים דוגמא "והדברים יפים גם לכל שאר הפרסומים" אולם הלכה היא כי בתביעה בעילה של

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

הוצאת לשון הרע בית המשפט מתייחס ובוחר רק את המכתבים והקטעים אליהם הוא מופנה במסמך נשוא התביעה, כמובן תוך בחינת הקשרם של הדברים בגוף המסמך.

6. התובע והנתבעים פעילים בעמותת "יפו יפת ימים" (להלן: "העמותה"), הנאבקת במגמת יבוש הים ובנייה בטווח של 100 מטר מחוף הים. במסגרת פעילות זו יזם התובע הגשת תביעה נגד עיריית תל אביב בקשר לבית שכניו, משפחת אבולעפיה, אשר על פי הטענה בנוי על קצה המצוק במרחק של כ- 20 מטר מקו חוף הים. באחת משיבות העמותה, בה לא השתתף התובע, הועלתה השאלה האם נכון יהיה לתמוך בתביעה נגד העירייה בקשר לחלקה המוחזקת על ידי משפחת אבולעפיה מקום בו נטענות טענות זומות נגד התובע עצמו. לפיכך החליטה העמותה שלא לתמוך בתביעה שזים התובע.

7. ביום 29.11.00 הגיש התובע תביעה נגד מנהל מקרקעי ישראל, המתבררת בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו, בה הוא עותר לאכוף על המנהל להחכיר לו את חלקה 38 בטענה כי החל משנת 1949 התיישב יצחק שדה בחלקה ונהג בה מנהג בעלים תוך שהוא פיתח את הגינה וגידר אותה. לטענתו באותה תביעה המנהל דורש ממנו, כתנאי להחכרת חלקה 38, דמי חכירה מהוונים המבוססים על יעוד הקרקע כ"שטח גינון להבדיל מגן זכרון", שהשומה על האחרון נמוכה עשרות מונים מהשומה על הראשון.

8. התובע טוען כי האמור במכתבים מציג אותו כגזלן קרקעות שהשתלט על שטח לא לו בטענה שמדובר בגן היסטורי שהקים אביו. עוד הוא טוען כי הנתבעים השמיצו אותו והוציאו נגדו לשון הרע בישיבת העמותה, זאת תוך הצגתו כמי שפועל בניגוד למטרות העמותה, שהשתלט על קרקעות שהינן בבחינת שטחי ציבור פתוחים, עד כדי כך שהעמותה ניצרה חוצנה ממנו. הנתבעים טוענים כי אין בדברים שכתבו משום לשון הרע ולחלופין הם טוענים להגנת אמת הפרסום (סעיף 14 לחוק) ולהגנת תום הלב שעל פי סעיפים 15 (2) (3) (8) לחוק.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

דיון:

א. האם הפרסום מהווה עוולת לשון הרע:

סעיף 1 לחוק לשון הרע קובע לאמר:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
  - (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
  - (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
  - (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו או נטייתו המינית.
- בסעיף זה "אדם" - יחיד או תאגיד".

הפרשנות שיש ליתן למשמעות הפרסום תעשה על פי מבחן אובייקטיבי לפי מובן הרגיל והטבעי של המילים ובדרך שבה מנתחים תכנו של מסמך (ראה ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נגד חברת החשמל בע"מ ואח' ל"א (2), 281, 300).

גם כאשר לא ניתן להגדיר את המילים, כפשוטן, כמי שמבזות או משפילות, הרי שבית המשפט יבחן את המשמעות המשתמעת מהן כפי שהיא תובן בעיני האדם הסביר (סעיף 3 לחוק).

1. נספח י"ז לתצהיר התובע הוא מכתבם של הנתבעים לשורה ארוכה של ממלאי תפקידים ציבוריים החל מראש עיריית תל אביב וכלה בחברה להגנת הטבע ומבקר המדינה. עיון במכתב, מביא למסקנה כי לא נאמר בו דבר העלול להשפיל ולבזות את התובע, קל וחומר אין במשפטים אליהם מתייחסת תביעתו כדי להוות לשון הרע. במכתבם מביעים הנתבעים התנגדות לתביעת התובע, המתנהלת בבית המשפט המחוזי, לאכוף על המנהל לחתום על חוזה חכירה. לטענתם, תושבי השכונה נהגו לבלות בשטח החלקה, לרדת דרכה לשפת הים וכי גם אם נכונה טענתו של

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

התובע בדבר שימור הגינה להנצחת יצחק שדה, אין בכך כדי לשלול את טענתם בדבר היותו של השטח פתוח למעבר לציבור מזה עשרות שנים. אין במכתב כולו מילים או משפטים המייחסים לתובע התנהגות בלתי נאותה כלשהי ועל כן אין במכתב זה כדי להוות לשון הרע.

לפיכך עילת התביעה המתבססת על מכתב זה, נדחית.

2. אף במכתב נספח ט"ז למוצגי התובע אין משום הוצאת לשון הרע נגדו. מכתב זה מהווה התנגדות לתביעת התובע לאכוף על המנהל להחכיר לו את חלקה 38. במכתבם זה מציגים הנתבעים את עמדתם על כי שטח המריבה מיועד, על פי תוכניות בניין עיר, להיות שטח ציבורי פתוח המוגדר כאזור חוף ים. עוד נאמר במכתב זה כי הנתבעים חולקים על טענות התובע, כפי שהובאו לידיעתם באמצעות העיתונות, על כך שהשטח נמסר לאביו, יצחק שדה, אשר הקים בו את הגינה.

מותר להעלות בפני רשות מוסמכת מחלוקת עובדתית או משפטית. העובדה כי נאמר במכתב שהנתבעים חולקים על טענות התובע ובידיהם ראיות "מהן מתקבלת תמונה שונה לחלוטין" אין בה כדי להשמיץ או לבזות את התובע. עצם העובדה שאדם חולק על חברו ומעלה על הכתב את המחלוקת אינה - כשלעצמה - מבזה או משפילה את הצד השני. הקורא הסביר של המכתב, כמו גם הממוען עצמו, מוזמן על ידי הנתבעים לבחון את טענותיהם אל מול טענות התובע ולהחליט מי בעיניו צודק. חוק איסור לשון הרע מהווה איזון בין שתי זכויות אדם מרכזיות; הזכות לשם טוב מול הזכות לחופש הביטוי (ראה ע"א 4740/00 לימור אמר נ' יוסף נ"ה (5), 510). כבוד האדם והזכות לשם טוב הינם ציפור נפשו של האדם ויקרות הם לו מכל (ראה ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא מ"ג (3), 840). יחד עם זאת, אל מול זכות חשובה ונכבדת זו עומדת על רגליה במשטר דמוקרטי נאור הזכות לחופש הביטוי (ע"פ 255/68 מדינת ישראל נ' בן משה, כ"ב (2), 427). לפיכך ההגנה על שם טוב תינתן על פי נסיבות המקרה הספציפי תוך שימת דגש על האיזון החוקתי בין שתי זכויות מתנגשות אלה. פרוש הביטוי יעשה, אם כן, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת (ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' אילון לוני הרציקוביץ, פורסם בנבו הוצאה לאור בע"מ, להלן: "פרשת הרציקוביץ").

בפרשת הרציקוביץ נקבע כי מבחינה משפטית יש להעניק משקל יתר לזכות לחופש הביטוי כאשר הכתוב נשוא התביעה מהווה ביקורת, סאטירה, טור דעות וכיוצ"ב, שמטרתם לעורר ויכוח ציבורי ולפתוח "שוק רעיונות חופשי". יחד עם זאת יש לבדוק ולהקפיד כי במסגרת הביקורת הלגיטימית

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

לא יותרו ביטויים עולבים, משפילים או מכפישים. לפיכך יש לבחון האם הביטוי נשוא התביעה גורם להשפלת התובע בעיני האדם הסביר.

הצגת עמדה החולקת על עמדתו של התובע אינה מעמידה את האחרון באור שלילי. גם אם טוען הכותב כי בידיו ראיות הסותרות את גרסת התובע, אין בדברים - כפי שנכתבו ובהקשר הכללי של המכתב - כדי לבזות או להשפיל את התובע.

כאמור, שמו הטוב של התובע הינו נכס היקר לו מכל אך מנגד עומדת זכותם של הנתבעים לחופש הביטוי ולהביע התנגדות לדעתו של התובע, זאת כשהיא מנוסחת באופן ראוי ומידתי המאפשרת לקורא הסביר לבחון את ראיותיהם ודעתם המשפטית אל מול זו של התובע.

אשר על כן אין במכתב נספח ט"ז כדי להוות לשון הרע.

3. בשני המכתבים הנותרים נקטו הנתבעים לשון חריפה ובוטה יותר כלפי התובע. במכתב מוצג ט' נאמר כי:

"קשה להשתחרר מהרושם החזק שנתמך על ידי הרבה סימנים בשטח שיורם שדה וזיווה יריב מנצלים בצורה צינית את המורשת לזכרו של יצחק שדה על מנת להשתלט על השטח המדובר..."

ובמכתב מוצג י' נכתב כדלקמן:

"בידוע לתושבי הסביבה ולחתום מטה שמדובר בפלישה גסה לשטח ציבורי שמעולם לא הועברו זכויות ליצחק ולירום שדה, אלא נעשה שימוש ציני בזכרו של יצחק שדה על מנת לקבל זכויות בשטח על חשבון הציבור שלא כדיון"

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

וכן:

"גן הזכרון ליצחק שדה מעולם לא הוכרז... ובוודאי לא לאדם פרטי
שלמעשה פלש לשטח שלא כדין והינו בעל אינטרס פרטי נדלני להשבחת
ערך ביתו."

הביטויים בהם משתמש הכותב בשני המכתבים והמעשים המיוחסים בהם לתובע הם של
השתלטות ופלישה לשטח ציבורי, שלא כדין, תוך שימוש ציני בשמו של אלוף שדה. אין ספק כי
באופן שבו נכתבו הדברים ותכנם יש כדי לבזות ולהשפיל את התובע ולשימו לבזו ולעג בעיני
הציבור.

לפיכך יש לקבוע כי במכתבים מוצגים ט' ו- י' למוצגי התובע הוציא הנתבע 1 לשון הרע נגד התובע.
כעת יש לבחון האם הראה הנתבע 1 הגנה כנגד הפרסום.

2. הגנות:

א. אמת בפרסום:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה
שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי: הגנה זו
לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי
שאינו בו פגיעה של ממש"

(סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע)

שני יסודות מצטברים כוללת הגנת אמת הפרסום: היסוד הראשון הוא אמיתות הדברים שנאמרו
והיסוד השני הוא העניין הציבורי.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

אמיתות הפרסום:

על הנתבע 1 הנטל להוכיח כי התובע השתלט ופלש לשטחים ציבוריים באמצעות פיתוח הגינה, שתילת צמחיה סבוכה, גידורה והכל באופן שמונע מהציבור לעשות בשטח שימוש חופשי, כפי שנהג לעשות בעבר, תוך שימוש ציני בזכרו של אלוף שדה.

העדויות שהובאו בפני מובילות למסקנה כי מהות הדברים שפורסמו על ידי הנתבע הינה אמת, ואנמק:

א. התובע מחזיק בחלקות 38, 39 וחלק מחלקות 2 ו-40 מבלי שרשומה על שמו זכות חכירה במנהל מקרעי ישראל. בתביעה שהגיש לבית המשפט המחוזי נגד המנהל עתר לאכופ חתימת חוזה חכירה בינו לבין המנהל, לגבי חלקה 38 בלבד.

משנשאל התובע מכוח מה הוא טוען לזכות בחלקות 39 וחלק מחלקות 2 ו-40 השיב:

"ש. לא ביקשת להחכיר את חלקה 39.

ת. זו חלקה שתלויה באוויר. המנהל לא כלל אותה.

ש. חוזר על השאלה.

ת. ביקשתי להחכיר את גן יצחק שדה.

ש. את חלקה 39 הזכרת בכתב התביעה נגד המנהל.

ת. לא זוכר. בכתב התביעה הנוכחי תבעתי אותם על אי קיום הסדר

שהוסכם בינינו לפני מספר שנים. לגבי חלקה 39 זו טענה כשנסיים

את המחלוקת עם המנהל נטען שהוא כולל את כל גן יצחק שדה. אני

לא זוכר איך נוסחה התביעה."

(עמ' 14 שורות 10-17, הדגשה שלי ש.א.)

מכאן נובע כי אף לגרסת התובע הוא מחזיק בחלקה 39 וחלק מחלקות 2 ו-40 ללא זכות רשומה כלשהי. משהוכח כי התובע מחזיק בשטח שאינו רשום על שמו, ומשהודה התובע בחקירתו כי

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

יצחק שדה לא קיבל את הבית, שכן היה זה בית נטוש שמאוחר יותר הוא הושכר לו על ידי עמידר (עמ' 8 לפרוטוקול), ומשהודה התובע כי נושא הבעלות הוסדר רק לגבי הבית אך לא לגבי הגינה, והוא גם אינו מבקש אכיפת רישום על חלק מהחלקה המוחזקת על ידו, מתבקשת המסקנה כי לפחות לגבי חלק מהגינה פלש התובע ותפס בה חזקה שלא כדין. יתר על כן, התובע הודה כי הוא מבקש לאכוף על המנהל, להחכיר לו את חלקה 38 המהווה כ- 780 מ"ר מתוך השטח התפוס על ידו העולה על דונם אחד (עמ' 9 ו- 22 לפרוטוקול).

בנוסף, התובע הודה (עמ' 18 לפרוטוקול) כי באמצעות שיח הגדל בגינה הוא תופס חזקה במדרכה הצמודה לביתו ברחוב זכרון קדושים באופן שחוסם ואינו מאפשר מעבר הולכי רגל על המדרכה (סדרת צילומים נספחי ב' לתצהיר נתבע 3). אמנם שטח המדרכה החסום באמצעות צמחיה עבותה שמגדל התובע בחצרו, אינו בגדר המחלוקת הנדונה בפני, אולם יש בהתנהגות זו כדי להאיר, ולו באור קלוש, את עמדת הנתבעים על כי התובע השתלט ותפס חזקה בחלק משטח הגינה בחלקו המערבי של המצוק, בין היתר, באמצעות גידול צמחיה עבותה.

ב. כדי להבין את עמדת הנתבעים בדבר השתלטות התובע על הגינה או לפחות חלקה המערבי (קצה מצוק הכורכר) יתואר שטח החלקה, האזור והסביבה:

ביתו של התובע הינו הבית המערבי ביותר ברחוב זכרון קדושים והגינה הצמודה אליו מתפרשת עד קצה המצוק. גבולה הדרומי של הגינה הינו רח' זכרון קדושים המסתיים בכיכר, שחלקה חסומה בצמחיה עבותה שמגדל התובע. חלקה הצפוני גובל ברח' יטבת. מהעבר השני של רח' יטבת, בקצה המצוק, גם כן, בנוי ביתה של משפחת אבולעפיה.

סמוך לבית מצד מערב בנויה חומת אבן נמוכה, היוצרת חצר פנימית בתוך שטח החלקה כולה, אשר אין חולק כי נבנתה על ידי אלוף שדה (להלן: "החומה"). היציאה מהחצר הפנימית של הבית אל מעבר לחומה הינה באמצעות ארבע מדרגות (תמונה, נספח ט' לתצהיר התובע). כן צמודה לחומה פינת ישיבה ואבן זכרון שסיתת אלוף שדה לזכרו של מכבי מוצרי. מצפון לחומה ממוקם קרון הפיקוד של אלוף שדה (להלן: "קרון הפיקוד"). כל חלקה המערבי של הגינה, עד לקצה המצוק מכוסה בצמחיה צפופה ועבותה עד כדי כך שכדי לצפות בים יש להגיע כמעט עד לקצה המצוק (ראה פרוטוקול ביקור במקום מיום 20.5.05).

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא   תאריך: 11.6.06

בהתאם לחוות דעתו של המומחה מטעם הנתבעים, המומחה בפיענוח תצלומי אוויר (להלן: "המומחה"), אשר פיענוח תצלומי אוויר של הגינה החל משנת 1951 ועד שנת 2002 תכסית הצמחיה בגן השתנה לאורך השנים באופן שמשנת 1951 ועד שנת 1977 חלה נסיגה ומשנה זו ואילך התפשטה והתרחבה לגבולותיה הנוכחיים. התובע לא הציג חוות דעת אחרת וחוות הדעת של המומחה לא נסתרה בחקירה נגדית. ההיפך, משעומת המומחה עם צילום האוויר (נספחי א' (1) לתצהיר התובע) השיב כי יתכן שהיתה בשנת 1951 צמחיה שטוחה (עמ' 28 לפרוטוקול). עדות זו מתיישבת עם מסמך ספרותי, עליו מסתמך התובע, בו מתוארת הגינה. הדף החמישי של נספחי ג' הינו קטע ממבוא ביוגרפי של אלוף שדה ובו מופיע תאור הגינה כדלקמן:

"מהאפוטרופוס על נכסי נפקדים קיבל בית קטן, מוזנח ורעוע על חוף הים בג'בליה (גבעת העליה) אשר ביפו, ועשה אותו פינת חמד. נטע עצים ושתל פרחים: את מדרונות הגבעה כיסה בדשא רענן ומדרגות אבן התקין המוליכות מן המדשאה אל שפת הים..."

(הדגשה שלי ש.א.)

כמו כן העידה עדת ההגנה אפרת זוארץ אשר נולדה במקום בשנת 1966 כי בקצהו המערבי של המצוק:

"היתה צמחיה שטוחה, נר הלילה. עצים לא היו שם".

(עמ' 50 שורה 19)

הנה, כי כן, גם על פי תיאורי הביוגרפיה של יצחק שדה, חלקה המערבי של הגינה היה מכוסה צמחיה שטוחה כפי שהעיד המומחה. לאותה מסקנה ניתן להגיע מהצילומים שצירף התובע לתיק בית המשפט: בתצלום הראשון הוא מצולם כילד העומד על כסא שמוצב בקצה המצוק והצמחיה סביבו שטוחה ונראית יותר כנר הלילה מאשר דשא. בצילום השני בו מצולמים התובע, אלוף שדה, משה סנה ונתן אלטרמן, האדמה חשופה וללא צמחיה. כך גם בתצלום השלישי בו מצולם התובע כילד שעניו מכוסות המשחק משחק כלשהו. הצמחיה בקצה המצוק אינה יותר מאשר צמחיה נמוכה ועץ בודד. לעומת זאת כיום כל השטח עד קצה המצוק מכוסה צמחיה עבותה, עצים ושיחים

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא   תאריך: 11.6.06

באופן שהמעבר ביניהם קשה והצפייה בנוף הים מוסתרת על ידי העצים והשיחים הגדלים בצפיפות זה לצד זה.

ג. טענת הנתבעים הינה כי באמצעות הצמחיה העבותה השתלט התובע על חלקה המערבי של הגינה, חסם אותה באמצעות עצים וצמחים עבותים ולאחר מכן גידר אותה מגבולה הדרומי ברח' זכרון קדושים ועד גבולה הצפוני ברח' יטבת. לטענתם, אזור זה היה אזור ציבורי פתוח, אשר הציבור בכלל והשכנים בפרט נהגו לעבור בו, הילדים נהגו לשחק בו ולרדת ממנו לים. כיום, כמובן, אין אפשרות מעבר בין שני הרחובות האמורים, אין אפשרות לרדת לים, התובע טוען לזכות חזקה במקום ומפנה כלפי הנתבעים אצבע מאשימה על כי הוציאו נגדו לשון הרע בכך שכתבו לרשויות על השתלטותו על שטח הגינה.

עדויות השכנים אינם מותירות ספק על כי שטח הגינה בחלקה המערבי עד לקצה המצוק, היה פתוח לציבור ונעשה בו שימוש על ידו, עד סוף שנות השבעים.

גבי צפורה ניסים מתגוררת ברח' זכרון קדושים 6 (א) מאז שנת 1961. עדה זו העידה כי בעבר ניתן היה לעבור על המצוק בחופשיות בין רח' זכרון קדושים לבין רח' יטבת וכי רק בשלב מאוחר מאוד ראתה את התובע חוסם את המעבר באמצעות גדר תיל. עוד העידה העדה כי עד שהתובע נישא לאשתו זיווה לא היתה גינה על המצוק ורק לאחר נישואיהם החלה האשה להציב עציצים על המצוק ולשתול צמחים. יתר על כן, העדה הוסיפה כי זיווה היתה מזמינה אותה מזמן לזמן לראות איך מתפתחת הגינה (סעיף 10 לתצהיר העדה). תצהירה של העדה לא נסתר ועל האמור בסעיף 10 היא לא נחקרה כלל. אשת התובע לא הובאה לעדות לסתור את עדותה של גבי ניסים. העדה שבה על גרסתה כי גם בשנות השישים, בארועי האזכרה לכבוד אלוף שדה:

”כן, היתה אזכרה. זה התקיים בחצר הקדמית וגם מעבר לאיפה שישבנו (פינת הישיבה בסמוך לחומה ש.א.) וגם מעבר לאיפה שישבנו אבל שם לא היתה צמחיה ולא היה שם כלום”

(עמ' 47 לפרוטוקול שורות 19-20)

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

העדה הוסיפה, בהגינותה, כי כדי לרדת לחוף הים ביקשו רשות לפתוח את השער שהציב יצחק שדה בקצה המצוק אולם:

"...איפה שהיום יש גדר היו הולכים לאורך המצוק."

(עמ' 48 לפרוטוקול, שורה 3)

וכן:

"ש. ממערב לבית לא היתה צמחיה.

ת. לא."

(עמ' 48 לפרוטוקול שורות 9-10)

ועוד:

"ש. נכון שהבת שלך נכנסה לשם בלי רשות. זה היה חלק ממשחק ילדים.

ת. לא. זה היה מקום פתוח. כולם שיחקו שם. יש לבת שלי תמונה עם חברות שלה שרואים את השביל שיורד משם לים."

(עמ' 48 לפרוטוקול שורות 18-20)

אני נותנת אמון מלא בעדותה של העדה, אשר גם מהתבוננות באוגדן הצילומים מטעם התובע ניכר בעליל כי תיאוריה מדויקים. אפנה לצילום 6 שבאוגדן הצילומים בו נראים התובע ויצחק שדה כאשר הגינה סביבם דלילה מצמחיה, למעט עצים בחלק הקרוב לחומה.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

בתה של גבי נסים, העדה אפרת זוארץ, אף היא העידה כי מצוק הכורכר שימש את ילדי השכונה כחצר משחקים וכי נהגו לעבור באופן חופשי בין רח' זכרון קדושים לבין רח' יוטבת. עדה זו אמנם התבלבלה מעט בחקירתה הנגדית בקשר למועדים בהם נהגה לשחק על המצוק אולם יש לזכור שהמדובר בתקופת ילדותה של העדה לעומת אמה שהיתה באותו זמן כבר אישה בוגרת ומן המפורסמות הוא שקשה יותר לזכור ארועים מתקופת הילדות המוקדמת לעומת זכרונו של אדם בוגר. והעיקר הוא שגבי זוארץ שבה וחזרה והעידה כי:

"ש. מפנה לסעיף 4 לתצהירך. מתי השתמשת בירידה הזו.
ת. כל הזמן. מאז שהייתי ילדה. השתמשתי עד שבנו את החומה.
התכוונתי לגדר המקיפה את הככר. "

(עמ' 50 לפרוטוקול שורות 9-11)

וכן:

"היתה צמחיה שטוחה היה נר הלילה, עצים לא היו שם."

(עמ' 50 לפרוטוקול שורה 18)

עדות גבי זוארץ מקבלת חיזוק נוסף בצילומי התובע, כפי שבואר לעיל.

ועוד:

"ש. כל מה שאת זוכרת על מה שיש שם, הוא לכל המאוחר משנת
73 כי אחרי זה לא היית שם בכלל.

ת. הייתי במצוק.

זה שטח ציבורי. זה היה מגרש המשחקים שלנו - למעשה. בשטח
הימני - משם לא נתנו לנו לעבור. ניסינו כל פעם ולא נתנו לנו
לעבור.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

ש. הפסקתם לנסות בשלב מסוים.
 ת. כן. לא הייתה צמחיה. היה נר הלילה. אנחנו היינו יכולים לעבור גם לרחוב השני.
 ש. לפני שזיוה הגיעה למקום, כשנכנסתם לרחוב השני ידעתם שאתם עושים מעשה שובבות. נכנסתם לשטח של מישהו אחר.
 ת. לא. "

(עמ' 52 לפרוטוקול שורות 1-10, הדגשה שלי ש.א.)

עדותה של אפרת זוארץ לא מותירה מקום לספק כי עד שהגיעה אשת התובע שיחקו הילדים באופן חופשי על המצוק וחצו אותו מצד לצד, רק עם הגיעה של אשת התובע היא החלה לגרש אותם מהמקום.

שכן נוסף שהעיד, הוא מר אלון אפשטיין, אשר נולד בשנת 1966 ברח' זכרון קדושים 5 (א) והתגורר שם עם משפחתו עד שנת 1999. אף עד זה העיד כי מצוק הכורכר שימש את ילדי השכונה כשטח משחקים וכי הוא היה פתוח למעבר בין רח' זכרון קדושים לבין רח' יטבת. עוד העיד עד זה כי רק לאחר שאשת התובע עברה להתגורר עימו היא החלה לבצע עבודות גינון בקצה המצוק, לחסום את דרכי המעבר ולגרש את הילדים משטחו. על עדותו בתצהיר חזר העד בחקירתו הנגדית:

"ת. הוא (הנתבע 3, ש.א.) בא ושאל אותי אם אני זוכר, אם היה גישה למטה לים ומאיפה היינו יורדים כשהיינו ילדים. סיפרתי לו שהיינו משחקים שם והיינו יורדים משם לים - בשלב מסוים. ובשלב מסוים הייתה גדר ולא יכולנו לרדת משם. היינו משחקים שם כי זה היה גן המשחקים שלנו."

(עמ' 45 שורות לפרוטוקול 16-19, הדגשה שלי ש.א.)

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

וכן:

"ש. בן כמה היית שזיזה יריב התחילה לגרש אותך.
 ת. לא בדיוק לגרש. הינו משחקים שם ובשלב מסוים נאסר עלינו
 לשחק שם. הייתי אולי בן 9, 10.
 ש. לפני שגירשו אותך, לא היה מכשול שמנע את הכניסה שלך
 מהמצוק מצד צפון לדרום.
 ת. נכון. בשלב מסוים נמתחה גדר ולא יכולת להיכנס לשם. לפני
שהונחה גדר, יכולת לעבור חופשי."

(עמ' 46 לפרוטוקול שורות 13-18, הדגשה שלי ש.א.)

מעדותם של השכנים עולה תמונה ברורה על כי עד סוף שנות השבעים חלקו המערבי של המצוק,
 עד קצהו, אשר כיום משמש כחלק מהגינה ומגודר מכל צדדיו, היה פתוח לציבור ונעשה בו שימוש
 על ידי הציבור. על שטח זה השתלט התובע תפס בו חזקה ונוהג בו מנהג בעלים שלא כדין.

עמדת הנתבעים על כי חלק מהגינה תפוס על ידי התובע שלא כדין אף היא הוכחה על ידם;

ראשית, מכתבה של עו"ד שרית דנה בשם התובע, לעיריית תל אביב ולוועדה המקומית לתכנון
 ובנייה (מוצג נ/ 13) מהווה הודאת בעל דין על כי שטח הגינה מיועד לאזור חוף ים. במכתב זה פונה
 הפרקליטה בקשר לחלקת משפחת אבולעפיה וכך היא כותבת:

"על השטח הנדון חלה תוכנית 689... עליה בנוי הבנין מיועדת ברובה
לאזור חוף ים ובחלקה לאזור מגורים ב'.
הבנין עצמו בנוי על קצה מצוק ברובו בשטח המיועד לחוף ים, חלקו
בשטח המיועד לדרך ומיעוטו באזור המיועד לאזור מגורים ב'..."

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

וכן:

"על שטח זה חלה גם תוכנית המתאר הארצית לחופים תמ"א/13 לפיה אסורה הבנייה בתחום 100 מטר מחוף הים..."

ויובהר, לצורך השימוש בקרקע כשטח המיועד לחוף ים הפתוח לציבור, אין נפקא מינה אם בנוי עליה בית או נטועה בה גינה, התפוסה על ידי ידיים פרטיות.

על אותה עמדה, שמביעה פרקליטת התובע במכתבה האמור נ/13, חוזר התובע במכתבו ליועצת המשפטית של עיריית תל אביב (מוצג נ/12).

שנית, ממכתבה של מנהלת פניות הציבור של עיריית תל אביב לנתבעים עולה כי עמדת העירייה היא כי שטח הגינה הינו שטח המיועד לצרכי ציבור כאזור חוף ים וכי אף העירייה מתנגדת להעברת שטח ציבורי לידיים פרטיות (מוצג נ/15).

שלישית, בהתאם לחוות דעתה של מהנדסת אילנה גוטנברג בר זאב, מטעם הנתבעים, וחוות דעת אחרת לא הוגשה מטעם התובע, יעוד שטח הגינה על פי תוכניות בנין עיר הינו חוף ים, שבו יש מעבר חופשי לציבור והשימושים המותרים בו הינם חוף רחצה, פעילות ספורט, נופש, משחקים ובידור. המומחית הבהירה בחוות דעתה כי כל תוכניות בנין עיר 432, 689 ו-2236, החלות על החלקה, הינן תוכניות תקפות, הוראותיהן משלימות האחת את רעותה וכי על פי כולן שטח המצוק מיועד להיות חוף ים.

בחקירתה הנגדית עמדה המומחית איתנה בדעתה:

"ית. בעניין חוף הים התקנון מגדיר בצורה ברורה את קו החוף. לגבי סתירה בין תשריט לתקנון יש סתירה כזו. בהיררכיה תמא 13 עומדת מעל תב"ע 2236 ואם היא גם סותרת את התמא אז התמא גוברת. בהתאם לכך צריך לבטל את הוראות התשריט.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

ש. אני אומר לך שכל הקבוע בתמא 13 זה שיחולו הוראות בדבר איסור של הקמות מבנים ב- 100 מטר מהים. בגן יצחק שדה אין מבנים.
ת. תמה 13 מתייחס גם למרחק של 100 מטר מחוף הים צריך גם להיות פתוח לציבור."

(עמ' 34 שורות 27-31 ועמ' 35 שורה 1)

רביעית, בהתאם לעדותו של דניאל לס, מנהל מחלקת שירותי בנין עיר במחלקת ההנדסה של עיריית תל אביב יפו, על פי תוכניות בניין עיר, התקפות וחלות על חלקה 38 ועל פי תמ"א / 13 מיועד שטחה, כמו גם השטח הסמוך אליה באזור קצה המצוק, לאזור חוף ים. העד אף הסביר בחקירתו הנגדית כי אין סתירה בין האמור לעיל לבין האמור בתוכנית בנין עיר 2236 שמחלקת את האזור כולו למבניים, זאת לצורך הכנת תוכנית מפורטת. אולם לגבי התחום של 100 מטר מרחק בניה מהים המיועד לחוף ים, יש הנחיות בתוכנית המתאר האמורה כיצד לנהוג בשטח זה, בין היתר, מותר שיפוץ של מבנה קיים (עמ' 37 לפרוטוקול). אולם בהחלט יתכן שאזור המסומן בתוכנית 2236 כמבן מגורים הינו ביעודו חוף ים שכן תוכנית זו אינה מפורטת:

"...היא ברמה מתארית ומחייבת לעשות תוכנית מפורטת לכל מבן. שם יוגדו הדרכים, שטחי הציבור למבני ציבור וכו' "

(עמ' 38 שורות 21-22)

מן האמור לעיל מתבקשת המסקנה שהנתבעים הוכיחו כי השתלטות התובע על שטח הגינה, תיחומה וגידורה באופן שאינו מאפשר מעבר חופשי לציבור וירידה מקצה המצוק לים, נעשתה שלא כדין.

ד. במהלך הדין הועלתה השאלה האם התובע גידר את הגינה או שמא הגידור היה כבר קודם לכן, נעשה על ידי אלוף שדה וכל שעשה התובע הוא אך חידושה של הגדר.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

עדותו של התובע בהקשר זה היתה מהוססת וניכר חוסר זיכרון, בין מפאת גילו הצעיר של התובע, באותם זמנים שאביו חי, בין מסיבה אחרת; מצד אחד אמר התובע שאביו גידר את השטח (עמ' 9 שורות 6-8) ומצד שני העיד כי:

י"ש. מציג לך שרטוט. שרטט לי את חלק החומה שכן בניית מחדש.
 ת. אני מסמן בעט ובמרקר את החלק שבניתי. הוצג וסומן נ/ 8.
 ש. היתר השלמת בגדר תיל.
 ת. לא זכור לי. לא היה צורך"

(עמ' 17 שורות 4-7, הדגשה שלי ש.א.)

ובמקום אחר הודה התובע כי בחלקה הצפוני של הגינה לא היתה גדר עד סוף שנות השמונים:

י"ש. אני אומר לך שעד שנת 86 לא היתה גדר בגבול הצפוני של חלקה 38.
 ת. היה ואדי בגבול הצפוני ששימש כגבול במשך שנים בגלל הסחף ובעיות ניקוז. לא זוכר באיזה שנה זה היה. שנים מסוימות היתה גדר והיה גם ואדי.
 ש. במשך הרבה מאוד שנים לא היתה גדר.
 ת. במשך כל השנים לא היתה גדר. הגבול של החלקה בצד הזה היה גבול ברור, בלתי ניתן למעבר. כל מי שניסה לעבור משם הבין שהוא משיג גבול. לא היה ספק שזה היה חלק מהגן."

(עמ' 10 שורות 1-6, הדגשה שלי ש.א.)

ובהמשך:

י"ש. מי שם את הגדר שקיימת כיום, בגבול הצפוני של חלקה 38.
 ת. אני שיקמתי את הגדר.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

ש. אמרת שלא היה גדר.ת. אמרתי שאני לא זוכר אם היה גדר בערוץ הזה. בזמנו של אבי

היה גדר ולאחר מכן היה הרוס. "

(עמי 10 שורות 11-15, הדגשה שלי ש.א.)

יתר על כן, מהתמונות שצירף התובע עולה בברור כי גם גבולה הדרומי של הגינה לא היה מגודר, אלא בשנים מאוחרות הרבה יותר. התובע מבקש להסתמך על תמונה 1 בה הוא נצפה עומד על כסא כשבחזית התמונה גדר. אלא שבתמונה זו אין מצולמת חלקה הדרומי של הגינה, אלא דרום מערב המצוק. גדר זו אינה הגדר כמצולם בתמונות העדה אפרת זוארץ בהיותה ילדה (נספחים לתצהירה) ונראה כי זו גדר מרוחקת יותר והיא כנראה עברה לאורך חלקו המערבי של מצוק שמוקם ממערב למצוק הקיים היום. לפי העדויות התמוטט מצוק מערבי זה ואינו קיים עוד. גדר זו, שעל המצוק המערבי שהתמוטט, ניתן לראות בברור בתמונה 4 לצילומים שצירף התובע, בה נצפה יצחק שדה יורד מהמדרגות שבנה לרגלי המצוק הקיים היום לעבר הים. משני צידי המצוק שהתמוטט נראית הגדר, אך גדר זו כלל אינה תוחמת את שטח המצוק לו טוען התובע, שכן שטח זה מסתיים בקצה העליון של המדרגות המצולמות בתמונה זו.

מכאן מתבקשת המסקנה כי התובע הוא זה שגידר ותחס את שטח הגינה, אשר עד סוף שנות השבעים היה פתוח למעבר הציבור. התובע, על כן, תפס חזקה שלא כדין, על חלקו המערבי של המצוק, שטח המיועד והוגדר בתוכניות בנין עיר ובתמ"א/13 כחוף ים המיועד לציבור כולו.

במכתב נספח " לתצהיר התובע יש להתייחס למילים ; "... נעשה שימוש ציני בזכרו של יצחק שדה על מנת לקבל זכויות בשטח..." לא ברור אם השימוש בשמו של אלוף שדה נעשה על רקע זה שהתובע מאמין באמת ובתמים כי שטח הגינה מגיע לו כבנו של יצחק שדה או שמא, כפי שכותב הנתבע 1, נעשה שימוש ציני בשם. אולם המילים "שימוש ציני" אינן לב ליבו של מכתב זה. העיקר במכתב הוא מחאתו של הנתבע על כך שהתובע השתלט שלא כדין על שטח ציבורי תוך כדי העלאת טענה שמדובר בגן לזכרו של יצחק שדה. על כן, לכל היותר, לגבי מילים אלו מדובר בפרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש. בהקשר זה יובהר כי עמדתו של התובע בקשר למעמדה של הגינה, מעוררת הרהור אשר לאמיתות המילים "שימוש ציני"; מצד אחד טוען התובע לזכויות בשטח הגינה ותובע מהמנהל להחכיר לו אותו, אולם מנגד הוא טוען שמדובר בגן זכרון וכי את דמי החכירה יש לגבות ממנו על בסיס שטח המיועד לגן הנצחה ולא על בסיס שטח גינון פרטי. שתי

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

טענות אלה אינן עומדות זו לצד זו, שהרי התובע אינו פותח את גן הזכרון לשימושו של הציבור, לא בשעות מוגדרות ולא בכל שעות היממה. כל ביקור צריך תאום עם התובע, לפי לוח הזמנים הפרטי שלו. ספק אם גן הנצחה לאומי יכול לעמוד בקרטיונים אלה ואכן הגן מעולם לא הוכרז כגן לאומי. יתר על כן, מעדותו של עד התביעה עופר רגב, ששימש כמדריך סיורים מטעם המועצה לשימור אתרים ואף הדריך קבוצות בבית אלוף שדה, המטרה בסיורים הללו הוא הבית והקרן ולא הגינה:

"ת. המטרה היא לראות את הבית שבו היה חי יצחק שדה. לגבי הגן, לא מדובר על זה. אני לא יודע אם הגן היום זה באותו מתכונת שנשתלה על ידי יצחק שדה.
ש. אמרת שזה לא מהות הסיור.
ת. נכון. המהות היא הבית של יצחק שדה שבו הוא גם סיים את חייו. זה האתר היחיד בארץ שמנציח את האיש. זה מהות הסיור."

(עמ' 25 שורות 4-8, הדגשה שלי ש.א.)

ובתשובה לשאלה בחקירה חוזרת:

"ת. לב הסיור זה קרון הפיקוד ואותה מצבה שהזכרתי. לקבוצות מסוימות מר שדה מסכים להכנס לבית פנימה, במידה וזה לא מפריע לשגרת הבית, לחדר הפנימי. יש חדר בתוך הבית שהיה חדר העבודה של מר שדה."

(עמ' 27 שורות 14-16)

ובהמשך:

"ש. במסגרת הסיור הקבוצה עוברת ורואה עצים עתיקים שנמצאים בשטח הגן. אתה מפנה את תשומת ליבם.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

ת. העצים זה לא רלוונטי. אנחנו נוגעים בדמות ולא בעצים. "

(עמ' 27 שורות 26-28)

כלומר, אם מדובר על חלקה המנציח של החלקה, הרי הוא מתמצה בביתו של יצחק שדה, בו מתגורר היום התובע ובחלק הצמוד לחומה, היינו האבן שסיתת יצחק שדה לזכרו של מצרי וקרן הפיקוד. כל אלה אינם קשורים לשטחה המערבי הגדול של הגינה ובוודאי לא קצה המצוק ששימש את הציבור עד לסוף שנות השבעים.

יש לקבוע, על כן, כי התקיים התנאי הראשון שבסעיף 14 לחוק, בדבר אמת הפרסום. למותר להרחיב את הדיבור בדבר התקיימותו של התנאי השני בדבר העניין שיש לציבור בדברים שנאמרו על ידי הנתבעים. דברים אלה חשוב שיגיעו לידיעת הציבור, אשר זכותו לעשות שימוש בשטח המצוק הן לצורך תצפית נהדרת בחוף ים נפלא, הן לצורך מעבר בין שני הרחובות יטבת וזכרון קדושים והן לצורך ירידה לשפת הים. כל אלה נמנעים כיום מהציבור ואם לציבור הזכות לעשות בהם שימוש, בוודאי שקיים עניין ציבורי רב בהעלאת הדברים על הכתב.

אשר על כן עומדת לנתבעים הגנת אמת בפרסום, שעל פי סעיף 14 לחוק.

למעלה מן הצורך יוסף כי לנתבעים אף עומדת הגנת סעיפים 15 (2) (3) (8) לחוק. המכתבים כולם ממוענים לרשויות ציבוריות שונות החוקרות ועוסקות בעניין עליו הם נכתבו. סיפוחו של שטח, המיועד להיות חוף ים ציבורי, לידיים פרטיות הינו עניין חשוב עליו אפשר לומר כי עצם קיומו מטיל חובה חברתית על מי שבידיו האינפורמציה, לפנות לגורמים החוקרים והבודקים. כמו כן ברור על פניו עניינם האישי הכשר של הנתבעים, בהיותם שכניו של התובע, אשר נמנע מהם לעשות שימוש בשטחים הציבוריים הסמוכים לביתם.

מהעדויות שהובאו בפני יש לומר כי עומדת לנתבעים חזקת תום הלב שעל פי סעיף 16 (א) לחוק. הפרסום לא חרג מהמידתיות הראויה הן אשר לנמעניו והן אשר לנוסח הדברים שנכתבו בו. כמו כן, אין עומדת כנגד הנתבעים חזקת העדר תום הלב (סעיף 16 (ב) לחוק) הן משום שגם אם היה נפסק שהדברים לא היו אמת מדויקת הם עשו הכל על מנת לבדוק ולוודא כי הדברים הנכתבים על ידם הינם אמת; הם פנו לגבות עדויות מהשכנים הותיקים, הם בדקו את תוכניות בנין עיר, ורק לאחר שהיו בטוחים בעמדתם, כתבו את המכתבים נשוא התביעה. הנתבעים אף לא התכוונו

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא תאריך: 11.6.06

בכתיבת המכתבים לפגוע בתובע במידה גדולה משהיתה סבירה לצורך הגנת הערכים המוגנים שבסעיף 15 לחוק. כל מבוקשם היה לפתוח את שטח המצוק לשימוש הציבור ולא היתה להם כל כוונה לפגוע באופן אישי בתובע.

לפיכך, לזכות הנתבעים עומדת גם הגנת תום הלב שעל פי סעיפים 15 (2) (3) (8) לחוק איסור לשון הרע.

סיורים בביתו של התובע:

19.7.01 האירוע מיום

התובע טוען כי בסיור שנערך בביתו אמרו לו המבקרים כי נתבע 1 פנה אליהם ואמר שהגן אינו גנו של יצחק שדה וכי התובע השתלט על שטח המצוק. להוכחת טענתו מצרף התובע את מכתבה של אחת ממשתתפות הסיור, גב' מרים גוזובסקי (נספח כ"ו לתצהיר התובע). התובע טוען כי נמנע מלהזמין את גב' גוזובסקי לעדות לאחר שסיפרה לו ששכלה את בנה בפיגוע טרור.

יחד עם זאת מכתבה של גב' גוזובסקי אינו יותר מאשר עדות מפי השמועה וללא העדתה אין משקל ראייתי למכתב המבסס עילת תביעה בגין האירוע האמור. יתר על כן, לאור האמור בחלקו הראשון של פסק דין זה, אשר להגנת הנתבע, הרי שגם בהנחה שהדברים הכתובים במכתב אכן נאמרו על ידי נתבע 1, עומדת לו הגנת סעיף 14 לחוק.

14.8.01 הארוע מיום

התובע טוען כי מדריך הסיור סיפר לו באותו סיור שהנתבע 3 אמר כי הגן המכונה "גן יצחק שדה" אינו גנו המקורי של יצחק שדה וכי במקום לא היה כלל גן בימיו של יצחק שדה. מדריך הסיור, עופר רגב, הובא לעדות וחזר על אותם דברים. יש לקבל את דבריו, אולם לנתבע עומדת הגנת אמת בפרסום כפי שפורט לעיל.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

ישיבת העמותה.

התובע טוען כי בישיבת העמותה בה הוא לא השתתף, השמיץ אותו הנתבע 1. על תוכן הדברים הובא לעדות העד עופר אהרוני, אשר בתצהיר עדותו הראשית יחס לנתבע אמירות בדבר השתלטות התובע על שטח המצוק באזור שבין ביתו לבין קצה המצוק, וכי המדובר בגידורו של שטח שהיה פתוח לציבור. על כך חזר העד בחקירתו הנגדית (עמ' 4 שורות 8-12) מנגד העיד מטעם הנתבעים יו"ר העמותה, מר צור שיזף, כי הנתבע לא השמיץ את התובע וכי הדיון היה ענייני. השאלה אם דברים הנאמרים הינם בבחינת לשון הרע, נתונה להכרעה שיפוטית. מר צור שיזף לא שלל את האמירות עליהן העיד העד עופר אהרוני ועל כן אני קובעת כי בישיבת העמותה נאמר על ידי הנתבע 1 כי התובע השתלט על שטח המצוק. יש באמירה זו כדי לבזות את התובע, בעיקר כאשר השומעים, משתתפי הישיבה, הינם אנשים הרגישים לכל הנושאים הקשורים לחוף ימה של העיר תל אביב יפו ובפרט כאשר הם עוסקים בפעילות לשמירת חוף הים מפני השתלטות ידיים פרטיות עליו.

יחד עם זאת, כפי שכבר בואר לעיל, לנתבע עומדת הגנת סעיף 14 לחוק ועל כן דין עילת תביעה זו להדחות גם כן.

הפרסום בעיתון גלובס.

התובע טוען כי נתבע 3 הינו המקור העיתונאי של העיתונאי משה ליכטמן מעיתון "גלובס", אשר פרסם כתבה לפיה גן יצחק שדה מצוי בשטח ציבורי שיעודו חוף ים וכי התובע גידר את הגן "...ויסד בה תערובת של גינה משפחתית ואתר הנצחה."

לא הוכח שהנתבע הינו מקור הידיעה, העיתונאי לא הובא לעדות למרות שבמהלך חקירתו ויתר הנתבע על חסיון (עמ' 56 לפרוטוקול).

ומכל מקום עומדת לנתבע הגנת סעיף 14 לחוק הן אשר לאמירות הנוגעות להשתלטות על שטח המצוק והן אשר לנאמר בכתבה בקשר ל"תערובת" שיצר התובע בין גינה פרטית לאתר הנצחה, עליה עמדתי בפסק דין זה.

בתי המשפט

א 038175/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 11.6.06

בפני: כב' השופטת שושנה אלמגור - סגנית נשיא

לאור האמור לעיל אני דוחה את התביעה ומחייבת את התובע לשלם לנתבעים הוצאות ושכר טרחת עורך דין בסך 35,000 ש"ח בצירוף מס ערך מוסף ריבית והפרשי הצמדה כחוק מהיום ועד ליום התשלום בפועל.

ניתן בלשכתי 11.6.06.

המזכירות תשלח לצדדים עותק פסק הדין.

 שושנה אלמגור, שופטת
 סגנית נשיא

קלדנית/ שרית. ס

